

A bizánci arcú grófnő mondata

Nem volt könnyű bejutnom. Carla vezetett a kerten keresztül a rövid ösvényen, s közben elmondta, hogy a grófnő a közvetlen bizalmasain kívül ritka kiváltságosokat fogad csak otthonában. Arra tehát, hogy valaki csak úgy az utcáról bejusson hozzá, a nullánál is kevesebb az esély. Hogy én mégis bejutottam, talán annak köszönhettem, hogy éppen a villa ablaka alatt fakadtam ki elkeseredett dühömben, mikor a sokadik választási plakátról néztem rám műmosolyával az arc, kiáltottam egy nagyot, aztán jó hangosan, nem túl barátságos hangon, azt mondtam, hogy a francba ezzel a sok személtládával, akit a hátán hordoz ez a föld! Nagyjából így hangozhatott, amit mondtam, nem emlékszem már pontosan, de még ha emlékeznék, akkor se ugyanúgy adnám vissza magyarul, ahogyan olaszul mondtam akkor, ráadásul nem is ugyanazon a nyelven gondolom újra, amelyiken egyszer valahol kimondtam. Pedig az még a könnyebbik eset lenne.

Ravennában történt, Jusztinianosz és Theodóra meg Dante városában, ahol a dühös kiáltásomat követő harmadik órában már a következtetést is levonhattam, hogy akit szeretnek az istenek, annak útjába vezérelnek egy bizánci arcú grófnőt. Hálám jeléül felsorolhatnám most a grófnő összes erényét, de nem szeretnék elveszni a részletekben, annál is inkább, mivel Carla, a grófné társalkodónője, akiről zárójelben jegyzem meg, hogy csípőig érő, feszes farmernadrágot és testhez tapadó rövid pólót viselt, szőkére festett, egyenesre vasalt hajában egy türkizkék tincs lógott, fülében papagájtollas fülbevaló, orrában piercing, s ahogy ment előttem, és széles taglejtések kíséretében, félig hátrafordulva magyarázott, hirtelen átvillant bennem a kérdés, ezek után vajon milyen lehet maga a grófnő és a kettejük társalkodói viszonya. Miután a grófnőt is megismerhettem, voltaképpen semmin se csodálkoznék, most mégis inkább kerülnék minden feltételezést, hiszen könnyen előfordulhat, hogy minden alapot nélkülöző fantáziálásomhoz vezetne, ha belekezdnék.

Tehát kanyarodjunk vissza oda, hogy Carla lejött elém, hogy kinyissa a villa cirádás kovácsoltvas kapuját az oldalán lógó félkilós kulccsal. Figyelmeztetett, hogy ne terheljem majd a grófnőt a részletekkel, ha kérdez, rögtön a lényegre mondjam, mert a grófnő ki nem állhatja, ha valaki mellébeszél, ennél jobban már csak azt utálja, ha valaki nem hagyja neki a saját elképzelése szerint rekonstruálni a történetét. Bólintottam, hogy naná, mi sem természetesebb, *certo, si capisce*, valahogy így hangozott talán, amit mondtam, s aztán elindultam Carla után a kerti ösvényen.

Itt abba is hagyhatnám, rögtön rátérhetnék most is a lényegre, de kissé elbizonytalanodtam ebben a pillanatban, mert egyrészt itt van, ugye, a grófnő, aki nem kíván tőlem részleteket hallani, és miután bemutatkoztam Carlának, megmondtam, ki vagyok, honnan jöttem, Carla is leintett, hogy ne folytassam, a nevemen kívül eszembe ne jusson egyéb adattal fárasztani, az épp elég, a grófnőt másrészt az ördög és a való-

sághúség kedvéért annyit legalább hozzá kellene tennem, hogy. Szóval minek tagadjam, szívem szerint aprólékosan leírnám a villa kertjét, minden zegzugát, a kovácsoltvas bejárati kapu kulcsát pedig nem is lefényképeztetném, hanem inkább egy kínai kalligráfussal rajzoltatnám le, mert ők tudnak csak olyan lendületes vonalvezetéssel, mértéktartóan visszafogott, mégis határozott eleganciával rajzolni, ahogyan az a fekete kulcs ki volt cirádázva. Nem tudtam róla levenni a szememet, és amikor Carla felakasztotta a szegecsekkel kivert övén lógó karikára, melyen ha volt egyáltalán kulcs, akkor is eltakarta az a rengeteg, apróbb-nagyobb számomra meghatározhatatlan rendeltetésű színes tárgy, amely lógott rajta. Én már akkor sejtettem, hogy nem mindennapi teremtés lesz ennek a lánynak az úrnője.

Izgalomban, igen, szinte gyerekes lázban voltam, amíg a rózsaszínes mészkővel burkolt kerti ösvényen elértük a bejárati ajtót, úgyhogy jószerivel nem is maradt időm azon tűnődni, milyen fura helyzetbe sodort megint a véletlen egy elhamarkodott mondatom miatt. Az öreg villát nem is figyeltem meg elég alaposan, hiszen, ahelyett, hogy megálltam volna, hogy minden részletében megcsodáljam azt a faszkeresztű, csupa kő épületet, megszaporoztam lépteimet, Carla sarkában jártam, és egyszeriben kívülről láttam magamat, föl sem tudtam fogni hirtelen, mit keresek én itt, miért engedtem megint annak a néma erőnek, amely maradásra kényszerített, miért nem mentem tovább, miután a grófnő kiáltott, minek kellett megvárnom, hogy ez a farmernadrágos lány kijöjjön elé, és végigvezessen az ismeretlen villaépületbe vezető ösvényen.

A berendezésről nem tudok mondani semmit, mert amint gondolatban újból átlépem a küszöböt, rögtön megszólal bennem a grófnő hangja, hallom azt a sikoltást, amivel fogadott. Nem is túl jó ez a szó, mert sikoltani éles hangon kell, és talán a nyafka nő tud csak igazán, aki folyton kényeskedik, aki meg ellenben a fél életét át-cigarettázta, átiddogálta, annak sikoltás helyett is komoly, tekintélyparancsolóan rekedt hang tör fel a torkából, még akkor is, amikor hirtelen fájdalmában felkiált. Ösztönösen megtorpantam a hangra, Carla azonnal hátrakapta a fejét, amint észrevette, hogy megálltam, és sürgetőn intett, hogy menjek, ne álljak meg, ahelyett, hogy rohant volna egyenesen az asszonyához. Lehet, hogy ebből nekem már sejtene kellett volna, jól begyakorolt színház az egész, hiszen ha egy társalkodónő sikoltani hallja az asszonyát, azonnal a segítségére kellene sietni.

Megindultam Carla után, nem néztem se jobbra, se balra, csak épp a szemem sarkából pillantottam vissza, tekintetemmel gyorsan lefényképeztem az ösvényt szegélyező bokrokat, fákat, bár akkor nem is vettem észre, csak most, hogy ráértősen gondolok vissza arra a pillanatra, egyenként le is tudnám rajzolni a bukszusokat és az érdes levelű kocsányos tölgyeket, melyek a villába vezető ösvényt szegélyezték, távolabb a magnóliafát, még távolabb pedig a virágzó leánderbokrokat, tehát biztos, hogy mielőtt a házba nyíló súlyos tölgyfaajtó küszöbét átléptem volna, visszanéztem, mintha mielőtt belépnék, egy képből szeretném látni újra mindazt, amit út közben magam mögött hagytam. Odabent félhomály volt, de talán nem is ezzel a félhomállyal, hanem inkább a portáncoltató fénykévével kell elképzelni a szobát, amellyel a

lebukó nyári nap szeli keresztbe a házat, ha nyitva áll előtte ajtó, ablak. Márpedig ott nyitva állt.

Bevallom, mint oly sokszor, most is csalókéának bizonyult az előérzetem, igaz, erre is csak jóval később, most, így utólag jövök rá, ahogy próbálom összerakni az eseményeket, hiszen akkor hirtelenjében nem is értem rá gondolkodni, gondolatfoszlányok cikáztak bennem, vagy még azok sem talán, ezért csak most vonom le ezt a következtetést. Előérzet, sztereotip képzettársítás a hang alapján, mindkettő lehetett, mind egy is talán, micsoda, a lényeg úgysis az, hogy egyáltalán nem az a látvány fogadott, amire számítottam a kapukulcs, Carla feszes farmernadrágja, szegecsekkel kivert, fekete derékszíja meg a grófnő elcigaretázott hangjának hallatán. Nem az a különös külsejű, csupa ligő-lógó, aszimmetrikus redőkkel testhez idomuló, többretegű, színes selyem tunikát, lábszárközépig érő, passzentos, lábfej nélküli legginget viselő, vállig lecsüngő, négyszögletes fülbevalókkal, gyűrűkkel és gyomorszájat verdeső, súlyos nyakláncokkal felékszerezett, festett arcú, tépett hajú öreg tinédzser, hanem egy visszafogott eleganciát sugárzó, lilásan ősz hajú, határozottan Theodora császárnéra emlékeztető arcélű hölgy fogadott odabent.

Most, hogy ráérősebben vissza tudom idézni magam elé a látványt, van időm elgondolkodni, hogy vajon fáradt rózsaszínnak vagy inkább tüdősínűnek nevezhetném-e a kiskosztümöt, melyet a grófnő viselt, s amely a mérhetetlenül finom árnyalatú acélkék szaténblúzzal együtt szemet gyönyörködtetően harmonizált ősz hajával.

Nem akarom tovább részletezni a pillanatot, mert talán egy pillanat lehetett, nem több, miután bemutatkozásul kezét nyújtottam, és mondtam a nevemet, majd a grófnő váltott Carlával néhány gyors mondatot, gondolom, hogy mivel kínáljanak meg, mit hozzon be a konyhából, sokat gyakorolt félmondatokkal, halkán, számomra kivehetetlen rendszerben adta az utasításait, én meg közben a szemem sarkából, lopva körbepillantottam, aztán amint Carla kiment, rögtön vissza is kaptam a tekintetemet, nehogy illetlennek találjon ez az ízig-vérig arisztokrata hölgy. Miután intett, hogy foglaljak helyet, semmi másra nem tudtam figyelni, még a tálcán sorakozó színes marcipános süteményeket, kókuszgolyókat és mignonszerű aprósüteményeket sem szemléltem meg tüzetesebben, mert annyira lekötötte figyelmemet a grófnő hangja.

Mintha magyarázattal akart volna szolgálni az iménti kiáltásra, rögtön bele is vágott, elmesélte, hogy pókot látott, azért sikoltott, és valahányszor pókot lát, nem tehet róla, ekkorát kiált, mert amikor az első férjével síelni voltak Aostában, a kandalló szélén mászott egy pók, ő meg, hogy a férjén bosszút álljon, amiért nem viszi magával az esti kártyapartikra, mondván, hogy csupa férfi lesz ott, pedig ő éppen azért ment volna, úgyszólván bosszúból egy mozdulattal rásöpörte a lángoló fahasábokra a hosszúlábú kaszáspókot. Ez még nem lett volna valóok, tudni kell ugyanis, hogy a grófnő férje kedvelte a rovarokat, képes volt a földön fekvő, félkönyéken támaszkodva nagyítójával órák hosszat bámulni a nektárt gyűjtögető méheket egy-egy virágszálon, a boly előtt hasalva a bábokat cipelő hangyákat, az ablakpárkányon két mellső lábával a csápját tisztítgató ájtatos manót, vagy a nyitott ablakon betévedő karcsú darázscincért. A pókgyilkosság tehát még nem lett volna végzetes valóok, ám

ő másnap az ebédnél úgy összemelegedett a férje egyik kártyapartnerével, hogy estére kelve már Milánóban volt, csak egy levelezőlapon tudatta a férjével, hogy a hormonok hívó szavának engedelmessé Milánóba utazott, előreláthatólag hosszabb időre, úgyhogy a nyári szünidő leteltével ne felejtse el reggelente iskolába küldeni a kislányt, ha visszajön a cserkész táborból, mert amilyen szívelelbelet az a lány, magától nem jut eszébe, hogy iskolába menjen, a nevelő szava meg úgyis kevés, hogy jobb belátásra bírja.

Sorrendben, valóságosan vissza se tudom idézni, amit a grófnő mesélt, mert mihelyt eszembe jut egy jelenet, rögtön elébe kerül egy másik, aztán úgy belekeveredek a részletekbe, hogy a végén úgyis csak az összbenyomást tudom leírni egyetlen szóval, hogy lenyűgöző, igen, lenyűgöző volt, még akkor is, ha az igazat megvallva nehezen viselem, ha valaki csak maga szeret beszélni, arra nemigen kíváncsi, amit a másik mondana, és mi tagadás, kicsit a grófnő is ilyen volt. Láttam rajta, hogy belemelegszik, élvezi, ahogy mesél, és én se bántam, meg se fordult a fejemben, hogy jó, ha a fele igaz ennek az egésznek. Végig felém nézett, miközben mesélt, a szeme azonban mintha a fejem fölött vagy mellett egy meghatározhatatlan pontra szegeződne, pillantása kissé homályos volt, mint akik kontaktlencsét hordanak, s ettől mindig olyan álmodozó, merengő vagy látok a tekintetük, mintha nem is azonos dimenzióban járnának a beszélgetőpartnerükkel. Igen, valahogy én is így éreztem, miközben a grófnő mesélte az amatőr entomológus férjével való szakításukat, a válást, majd a folytatást, én meg feszülten figyeltem, s abban a néhány pillanatban, amikor elkalandoztam, ahogyan a beszédesebb partner hosszúra nyúló mesélése közben óhatatlanul ki-kihagy az ember figyelme, megállapítottam magamban, hogy ez a grófnő, az örök Anna Karenina, aki szívfájdalom nélkül képes volt elhagyni kilencéves kislányát egy férfiert, nyilván egy életen keresztül felmentést vár, nekem is azért meséli most, hogy újból átélve újból megbocsáthasson érte önmagának. Vajon hányszor mesélte már el életében? És vajon mit mond a lányának?

Most, így utólag végiggondolva arra a következtetésre jutok, hogy végső soron minden ember élete kész regény, minden azon múlik, hogy ki hogyan meséli el. Nem is folytatom, pedig folytathatnám, mert a grófnőnek élete során kalandban bőven volt része, amint azt sejteni lehet, hiszen, ahogy maga is mondta, egész életében a hormonok hívó szavának engedett, nyilván özvegységre jutott nagyapjától örökölt jellemvonásként, aki annakidején maga sem állta útját az érzéseinek, hiszen ötvenhat éves fejjel teherbe ejtett egy tizenhét esztendő, szemrevaló idomokkal megáldott, széles csípőjű parasztlányt, s miután kitudódott, a családi ebédnél méltatlankodva intette le az idősebbik fiát, a grófnő nagybátyját, aki ekkor volt tizenkilenc, és a deszkerhez önfeláldozón ajánlkozott, hogy ő majd megmenti a család becsületét, feleségül veszi a megesezt parasztlányt. A grófnő nagybátyjának megállt a keze a levegőben a profiterollal, mikor az apja rezzenetlen arccal adta a családi asztaltársaság értésére, hogy semmi szükség rá, mert ő már megtette.

Miközben Carla kísért kifelé az ösvényen, amelyen bejöttünk, azon tűnődtem, vajon hogyan értelmezzem a grófnő magyarázó mondatát, amellyel végül az ismer-

retségünkre okot szolgáltató kifakadásomat kommentálta, bár teljesen más színezetben, más szövegösszefüggésbe helyezve, mint ahogyan akkor, hirtelen felindulásomban épp az ő villája előtt csúszott ki a számon. Azt mondta, legyen nyugodt, ne törődjek semmivel, éljem csak bátran, lelkiismeret-furdalás nélkül az életem, tegyek meg mindent, amit szeretnék, olyat viszont soha, amihez szikrányi kedvem sincsen, ahhoz túl rövid az életünk, különben is – és itt most olaszul folytatom, hiszen olaszul hangzott el a mondat –, *dopo il tempo reale il temporale e poi il nulla*.

Voltaképpen ezt is így utólag értem meg igazán, most szűröm le tanulságul, hogy a grófnő nemes egyszerűséggel az emberélet ívét összegezte ebben a mondatában. Meghallotta a kifakadásomat, kíváncsi lett rám, mert nem értette, de azonnal felcsigázta érdeklődését az egzotikus hangzású nyelv, ezért utánam küldte Carlát, majd miután elmesélte az életét, megértő tekintetem láttán úgy vélte, a remélt felmentést is megkapta tőlem, úgyhogy viszonzásképpen, azt hiszem, vigasztalni próbált utolsó mondatával, bár, ha jó meggondoljuk, azt se vonom kétségbe, hogy mint oly sokszor az életben, amit magamra értettem, az most is inkább a másikról szólt. A grófnő ügyesen feladta nekem a leckét, tépelődhetek rajta egy darabig, pedig egyszer már úgy éreztem, értem, kezemben a megoldás kulcsa, csupán annyi teendőm marad, hogy kitaláljam, hogyan adhatnám vissza magyarul úgy, hogy azt is jelentse, amit gondolok, hogy a grófné szájából akkor jelenthetett, és a magyarul visszaadhatatlan szójáték miatt se szenvedjen csorbát a mondat értelme. Mert minden eleme világos, itt van a valóságos idő (tempo reale), amelyben él az ember, aztán egyszer csak vihar támad (temporale), az ember kizökken a valóságos időből, ami végül a semmihez vezet (il nulla). Valóságos, tényleges időnek tekinthetném az elmúlt ifjúságot, az eddigi életet, amiben már minden az, ami. Aztán egyszer csak megdörren az ég, villámlik, vihar tör ki, és az ember kizökken a valóságos időből. Hogy jó-e ez vagy rossz, az csak utólag derül ki. Lehet, hogy túl későn is, ha igaz az, hogy vihar után mindenképpen a semmi következik. De ha unalmas, egyhangú, léleknyomorítón valóságos időből rántja ki az embert a vihar, akkor vajon nem helyezheti át egy újabb valóságos időbe, mely után ismét jöhet egy másik vihar, ha az is unalmassá válik? És még egy kérdésem maradt, ezt is szívesen feltenném a grófnőnek: az ismételt valóságos idő után nem jöhet mindjárt a semmi? Biztos, hogy annak vihar után kell következnie? Efelől nem vagyok teljesen meggyőződve.

Bizonytalanság, gyanú árnya motoszkál bennem, hogy jól értelmeztem-e a grófnő szavait, s az akkori beszédhelyzetből kiragadva ebben az új megvilágításban jól adom-e vissza magyarul, ha azt mondom, *a valóságos idő után jön a vihar, majd a semmi*, nem úgy kellene-e inkább mondanom, hogy *a valóságos időt vihar követi, aztán a semmi jön*, és nem távolodom-e el túlságosan az eredeti mondat értelmétől, ha azt mondom, *a valós időre vihar, viharra a semmi*, s vajon érzékeltetem-e kellőképpen magukat a körülményeket, melyek közepette a mondat elhangzott, és amelyek javarészt elmesélhetetlenek. Nem tudom érzékletesebben leírni a grófnő hangját, pedig a feszült várakozásban, miközben kalandos élettörténeteit hallgattam, titkon reméltem, engem is megkérdez majd, mit keresek itt, miért volt az a kifakadás, amely miatt

Carla az ő kérésére utánam kiáltott, és beljebb invitált, mikor csupán egy választási plakát mellett elhaladtomban csúszott ki a számon a félkész mondat, amelyet kisebb-nagyobb eltéréssel a nap folyamán többször is kimondtam, még nem tudtam elszakadni teljesen a honi valóságtól, itt is hol magamban félig elharapva, hol tisztán, jó hangosan, méltatlankodva, ahogyan otthon szoktam, a plakátarc eddigi politikai tevékenységei meg a választási jelmondat között tátongó áthághatatlan szakadéokra gondolva.

Egyszerű mondat volt, ékes olasz nyelven, s a grófnő nyilván megérezte benne azt az enyhe hangsúlybillenést, amiből rájött, nem olasz az illető, aki mondja: *alla merda con tutti 'sti stronzi che c'ha la terra sulla faccia* – így szaladt ki akkor hirtelenjében a mondat a számon, ha pontosan idézem, bár sietve hozzá kell tennem, hogy akkor, ott, sokkal természetesebben hangzott, persze nem lehettem egészen biztos benne, hogy a grófnő arra értette, amire mondtam, sőt, biztos, hogy nem, hiszen nem láthatta a plakátarcot. Mielőtt végképp elbizonytalanodnék, abban is, hogy a grófnő tényleg ezt mondta, s nem csak úgy kitaláltam és hozzáillesztettem kalandokban korántsem szűkölködő élettörténetéhez, sietve leszögeztem magamban, hogy nem, nem tévedek, szó szerint így hangzott az a mondat: *Dopo il tempo reale il temporale e poi il nulla.*

